

Vodnik gozd Nordio

Dela sistematizacije izvedena v Gozdu Nordio so bila narejena z namenom, da bi bil Rezervat dostopen kar najrazličnejšim in najširšim množicam ljudi. Seveda so bila dela vodena upoštevajoč odnos človek-okolje, občutljivost ekosistema ter pravice do uživanja naravnih območij. V notranjosti Rezervata lahko vsi koristijo pot dolgo 1100 metrov, opremljeno s primernimi didaktičnimi tablami; ob vnaprejšnji rezervaciji ga je možno obiskati v spremstvu naravoslovnega vodiča. Pot, čeprav zelo kratka, omogoča prečkanje vseh različnih ekosistemov, ki tvorijo Rezervat in pomaga razumeti njihovo strukturo ter razvojno dinamiko. Ob poti je možno obiskati tudi terakvarij, ki je bil opremljen za delno nadzorovano gojenje močvirske sklednice v okviru projekta ponovne naselitve te vrste.

Pravila vedenja

Stara dolina je ozemlje, ki je subjekt posebnega varstva in kot tako primerno nadzorovano. Hoja po poteh in obiskovanje okolij, do katerih je dovoljen dostop v sebi nosi tudi osnovna pravila varstva in dobre vzgoje. Med temi naj vas posebej spomnimo na naslednje prepovedi:

- prižiganja ognja
- sprehajanja psov brez vrvice in nagobčnika
- osvobajanja živali
- motenja in lova živali katerekoli vrste
- gibanja po neoznačenih poteh
- dostopa z motornimi vozili na službene in gozdno-pašniške poti
- nabiranja rastlin in gob
- odlaganja odpadkov
- kričanja in glasne glasbe

Naj vas na koncu spomnimo, da vzgojen obiskovalec ne pušča nobenih sledi o svojem obisku okolja.

Foto: V. de Savorgnani

Koristne informacije

V času izdaje tega prospekta je za vstop v Gozd Nordio potrebno predhodno kontaktirati:

Veneto Agricoltura Sektor za izobraževanje o naravi

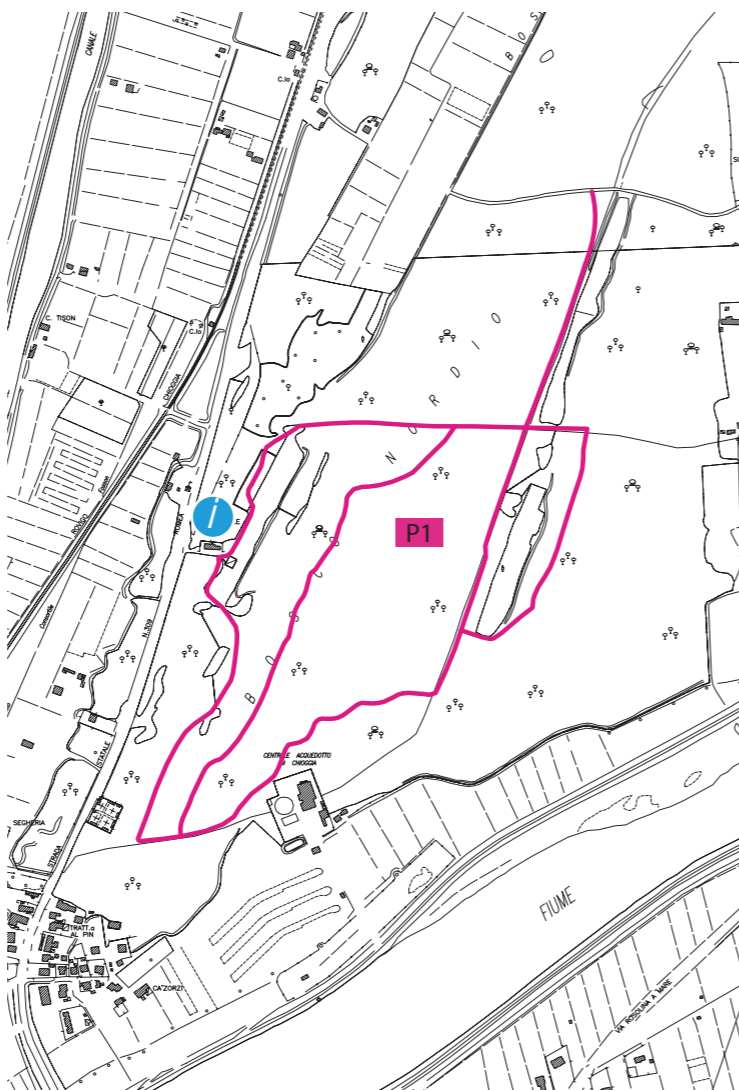
Tel. 049.8293760-889-809 fax 049/8293815

<http://www.venetoagricoltura.org>

educazione@venetoagricoltura.org

Kako do nas

- Iz Padove ali iz Benetk: potrebno se je peljati po Državni cesti Romea do Chioggie, zgodovinskega mesta, ki stoji na vhodu v laguno za ustjem reke Brenta. Nadaljujemo pot v smeri proti Ravenni in po nekaj kilometrih se moramo, za naseljem Sant'Anna, najprej peljati preko reke Adiže, ki leži na meji med pokrajinama Benetke in Rovigo in na levi strani ceste najdemo vhod v Gozd Nordio.
- Iz Ravenne ali iz Roviga: sledimo označbam za Benetke, vzdolž Državne ceste Romea. Vhod v Gozd je na desni strani takoj po mostu preko Adiže.

Meje voda

obalna naravna okolja med Benecijo in Slovenijo

Bosco Nordio Chioggia (Ve)

Unione Europea

PROJEKT IZVEDEN V OKVIRU EVROPSKE POBUDE
INTERREG IIIA PHARE CBC ITALIA-SLOVENIA 2000-2006
sofinanciran preko Evropskega sklada za regionalni razvoj (ERDF)

Foto: V. de Savorngani

Gozd Nordio je ostanek širokega gozdnega pasu, ki je bil v preteklosti značilen za večino beneškega primorja.

Narava padske nižine, kot jo vidimo danes, je sad velikih sprememb, ki so s potekom časa korenito spremenile rastlinstvo in počasi tudi celotni izgled okolice. K nastanku teh sprememb sta pripomogla predvsem podnebje, s počasnim a konstantnim delovanjem in človek z radikalnejšimi in hitrejšimi posegi. Tekom stoletij je povečanje obdelovalnih površin toliko zmanjšalo gozdne površine, da so za njimi ostali resnično le še ostanki, majhni kosi starega živega zelenega pasu, ki je tu nekoč pokrival celotno severovzhodno jadransko obalo. V starodavnem beneškem in rimskem času je od ustja reke Pad do Timave obstajal obširen gozdni pas, ki ga omenjajo zgodovinarji.

Še vedno so ostala imena kot je »Gozd Eliadum« (*Sylva Eliadum*) med Padom in Adižo, »Gozd Eridano« (Bosco Eridano) poleg njega še »Gozd Fetonea« (Selva Fetonea) blizu kraja Altino in od katerega je ostal le ostanek Gozd Carpenedo (Bosco di Carpenedo), in nadalje »Gozd Caprulana« (Selva Caprulana) v kraju Caorle, »Gozd Argyrae« (*Sylva Argyrae*) in »*Dianae Etoliae*« med Sočo in Tilment. Od vsega tega pasu so ostale le majhne in zelo dragocene »krpe«, ki jih prepoznamo v ostankih pragozdov Furlanije, kot na primer Gozd Baredi, Gozd Sacile, Gozd Arvonchi in Benečije, med katerimi so Gozd Carpenedo, Gozd Cavalier, Gozd Lison in v termofilnih ostankih; med temi je potrebno spomniti na Gozd Valgrande di Bibione, gozdne ostanke fosilnih sipin Biofenološke postaje v Cavallinu, Gozd Nordio in Gozd v Mesoli. Trenutno imamo še vedno na razpolago premoženje, čeprav revno in omejenih gozdnih površin in prav zato vredno pozornosti, valorizacije in kvalitativnega izboljšanja.

Uprava in posegi družbe Veneto Agricoltura

Posegi za ohranjanje Popolnega naravnega rezervata (PNR) Gozd Nordio, sproženi s strani Veneto Agricoltura v letu 2000, so namenjeni povrnitvi območju lastnih naravnih pogojev, preko ponovne cvetlične ureditve, obnove območja ter zaščite kraja. Znotraj

Rana lessonae/Rana klepton esculenta (Foto: S. Colavitti)

območja rezervata so bili prisotni nekateri elementi, ki so tuji naravi kraja (kot npr. vrste neavtohtonih rastlin in živali, orografski izgled, ki je posledica človekovih posegov) in ideji celovitosti, usmerjene k ohranitvi in zaščiti biološke raznovrstnosti, odvisne od ohranjanja avtohtonih vrst grmov in dreves; ti elementi predstavljajo oviro za naraven in uravnotežen razvoj ekosistema. Zato se je, za ponovno sestavo cvetlične ureditve, začelo z odstranjevanjem visokih pajesnov, zmanjševanjem robinije, odstranitvijo umetnih nasadov topola in drugih neavtohtonih vrst, ki so bile tja umetno nasajene, med njimi tudi vrste iz rodu ceder (*Cedrus*), borov (*Pinus*) in cipres (*Cupressus*). Visoki pajesen (*Ailanthus altissima*), še posebej tisti, ki prihaja iz Kitajske in Moluškega otočja, v preteklosti prinešen v Italijo, je zelo zmerna vrsta, ki zelo hitro raste in ima veliko poganjkov (ko jo enkrat odrežemo v višini vratu, t.j. najnižji del drevesnega debla, požene povečano število mladik, imenovanih poganjki, ki vsi poženejo iz iste točke: drevesnega štora; Ustalil se je na številnih območjih Gozda Nordio in že nekaj let zelo hitro kolonizira odprta območja v škodo drugih, avtohtonih vrst. Odstranjeni so bili tudi primerki dreves vzhodni klek (*Thuja orientalis*), vrste ki izvira iz vzhodne Azije, prinesene v Evropo leta 1572, namenjene drevoredom, ki so razmejevali določene dele notranjega cestnega omrežja.

Prav ta vrsta je, poleg tega, da predstavlja tuj element avtohtonemu rastlinstvu, na umeten način določala okolje Gozda Nordio. Tudi evropsko-ameriški mešani topoli, prezreli (stopnja v kateri je rastlina že stara, kaže znake rastlinskega propada, ki jih je moč ugotoviti tudi na podlagi splošnega pogleda), z nekvolitnim lesom, so bili porezani in odstranjeni. Puščeni so bili le nekateri najbolj rigorozni cepljenci, z velikimi krošnjami, ki dajejo senco in pticam omogočajo gnezdenje. Na obsežnih površinah in na prostoru, ki so ga pridobili potem, ko so odstranili neavtohtone drevesne vrste (avtohtoni je tisti rastlinski ali živalski organizem, ki izvira iz geografskega področja v katerem ga lahko nabere oz. opazujemo), z namenom obogatitve cvetlične komponente in pospešitve procesa kolonizacije, do katerega bi tudi sicer prišlo,

vendar precej počasneje, sedaj naseljujejo mlade rastline tistih vrst, ki so tipične za naše ravninsko in obalno območje, in sicer: črničevje (*Quercus ilex*), dob (*Quercus robur*), puhasti hrast (*Quercus pubescens*), mali brest (*Ulmus minor*), bela vrba (*Salix alba*), divja hruška (*Pyrus pyraster*). Vrste uporabljenega grmovja pa so bile: navadni brin (*Juniperus communis*), brnistra (*Spartium junceum*), črni trn (*Prunus spinosa*), navadna krhlika (*Rhamnus frangula*), navadni češmin (*Berberis vulgaris*), navadna kalina (*Ligustrum vulgare*), enovratni glog (*Crataegus monogyna*).

Površine zanimive za ponovno pogozditev so bile ograjene s kovinsko mrežo, da bi se tako damjakom, ki so sicer prisotni le v majhnem številu, preprečilo obžrtje dreves. Na pogozdenih območjih bo morda zaradi majhnosti rastlin, Gozd Nordio izgledal malo gol, vendar pa bo s potekom časa in z malo potrpljenja ponovno pridobil tiste naravne lastnosti, ki mu bolj pristajajo.

V preteklosti so se v Rezervatu ukvarjali tudi z drevesničarstvom za vzgojo gozdnega drevja, pa tudi sadnega za vrtove. Tako so bila torej ustvarjena ravninska območja, brez rastlinstva in cela vrsta servisnih objektov, ki so bili zato, da bi območju povrnili naravne lastnosti, odstranjeni. Z namenom izboljšanja izgleda pokrajine za vzpostavitev bolj naravne orografije, so bile z zemeljskimi deli na ravnih območjih in brez dovoza zunanega materiala ponovno ustvarjene peščene sipine, značilne za obalno območje in nekatere nižave, kar je med drugim na novo določilo potek poti z manjšim vplivom na pokrajino.

Za obrambo proti požaru, ki je v Rezervatu Gozd Nordio zaradi njegove sestave in lege precej verjeten, so se na koncu odločili za celo vrsto ustreznih preventivnih ukrepov.

V zvezi s tem so bili nameščeni štirje hidranti vzdolž vodovodne napeljave, poleg tega pa je bilo kupljene precej protipožarne opreme, ustanovljena pa je bila tudi ekipa za takojšnje ukrepanje, ki lahko hitro pride na vse dele Rezervata in učinkovito posreduje v primeru požara.

Emys orbicularis (Foto: M. Zanetti)

Poseben projekt: ohranitev in ponovno uvajanje močvirske sklednice (*Emys orbicularis*).

Projekt uresničen v sodelovanju z Evropskim centrom za zaščito želv (Carapax) iz mesta Massa Marittima (Pokrajina Grosseto), je bil začel z raziskavami, ki so služile poglobitvi znanja o vrsti ter ekoloških zmogljivostih Rezervata. Strokovnjaki iz živalskega področja so predvsem popisali lokalno populacijo *Emys orbicularis* (močvirska sklednica) in bolj na splošno vseh plazilcev (erpetofauna) prisotnih v Rezervatu. Za razmnoževanje močvirske sklednice je bila v eni izmed nižav pripravljena struktura »terakvarij«, za deloma nadzorovano gojenje. Izbira kraja za vzpostavitev omenjene strukture izhaja iz ocene najboljših pogojev tega kraja: št. ur osvetljenosti/sence, oddaljenost od virov človeških motenj, odsotnost možnih virov vodnega onesnaženja, povprečna letna količina padavin in povprečna letna temperatura, lastnosti tal, čas zadrževanja vode v nižavi, itd... V notranjost terakvarija je bilo za razmnoževanje vnesenih 10 primerkov želve z avtohtonim padskim genskim premoženjem (*Emys orbicularis orbicularis*), prinesenih iz Centra Carapax, ki že razpolaga s primerki želv v ujetništvu, ki so se zmogljive razmnoževati. Cilj je, znotraj Integralnega naravnega rezervata Gozd Nordio, ustvariti kontingent močvirskih želv (*Emys orbicularis*) katerega številčnost bi lahko zagotavljala preživetje vrste v tem kraju, poleg tega pa bi jih lahko uporabili tudi za bodoče poseljevanje drugih zaščiteneh nižinskih območij v regiji, kot so na primer Naravna območja pomembna za Evropsko skupnost in Posebna varstvena območja, ki se nahajajo vzdolž beneške obale.